

Základní stylizace doprovodů

Stylizace písní – ztvárnění akordů podle charakteru písně.

Nejprve procvičujeme jednoduché stylizace v *úzké harmonii* v durové kadenci, v mollové kadenci a durové s vedlejšími akordy. Začneme tóninami, které budeme nejčastěji používat v písních – C dur, D dur, E dur, F dur a Es dur. U stylizací v široké a smíšené harmonii se předpokládá vyšší technická úroveň studentů.

Základní druhy stylizace doprovodů: 1) akordický doprovod, 2) dudácká kvinta, 3) figurace rozloženého akordu, 4) příznávkový doprovod.

- 1) **Akordický doprovod** je vhodný k pochodovým písním nebo k písním s vojenskou tematikou. Jednohlasou melodii doprovázíme akordy levé ruky v úzké harmonii v *malé oktávě*. Akordy hrajeme ostře rytmicky na každou dobu ve staccatu. (Beskyde, Beskyde; Já husárek malý; Ten chlumecký zámek, př. a). U pomalých, táhlých písní s melodií v kratších hodnotách použijeme doprovod s drženými akordy (Lůčka zelená; Vyskočilo slniečko, př. b). Vhodná je vícehlasá úprava akordů v široké harmonii s arpeggiem.

a)

b)

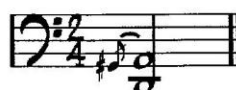

- 2) **Dudácká kvinta (prodleva)** je nejjednodušším způsobem doprovodu. Její použití je méně časté, jen u písní s dudáckou tematikou nebo dudáckým charakterem melodie. Je napodobením hry na dudy. Po celou píseň *zůstává stále tónika s vynechanou tercií a s přírazem u kvinty bez zřetele na harmonizaci písně*. Levá ruka hraje ve *velké oktávě* (Šel tudy; Dú, Valaši, dú; Půjdem spolu do Betléma; Pásli ovce Valaši).

C dur

D dur

- 3) **Figurace rozloženého akordu** (pomocí *malého nebo velkého rozkladu*) se využívá u pomalých a lyrických písní ve dvou a třídobém metru. Dbáme na to, aby se pokud možno tóny melodie nezdvojovaly s doprovodnými tóny. Případné zdvojení tónů nevadí tolik v oktávě či kvintě, zvukově vadí u tercií. Nepodkládáme každý tón melodie, pouze ty, které tvoří harmonický základ. Ostatní tóny jsou tzv. průchodné a střídavé. *Tvoří-li melodii převážně delší hodnoty*, volíme *doprovod v kratších hodnotách*. Je důležité, aby doprovodná složka neustrnula na šabloně, nýbrž aby se měnila. Využíváme *různé varianty rozložených akordů*. Záleží na technické vyspělosti a improvizčních schopnostech hráče. (Adámku náš; Kdes, holubičko, lítala; Čtyři koně jdou – menuet, př. a).

a) Úzká harmonie

b)

Two musical staves in 3/4 time. The first staff contains the sequence of chords: T, S, D⁷, T. The second staff contains the sequence: T, S, D, T. The notes are eighth notes, and the final note of each staff is a quarter rest.

c)

Two musical staves in 2/4 time. The first staff contains the sequence of chords: T, S, D, D⁷, T. The second staff contains the sequence: T, S, D, D⁷, T. The notes are eighth notes, and the final note of each staff is a quarter rest.

Basový tón můžeme držet na dvě doby.

d)

A musical staff in 2/4 time showing the sequence of chords: T, S, D, D⁷, T. The notes are eighth notes, and the final note is a quarter rest.

Smíšená harmonie

e)

A musical staff in 2/4 time showing the sequence of chords: T, S, D, T. The notes are eighth notes, and the final note is a quarter rest.

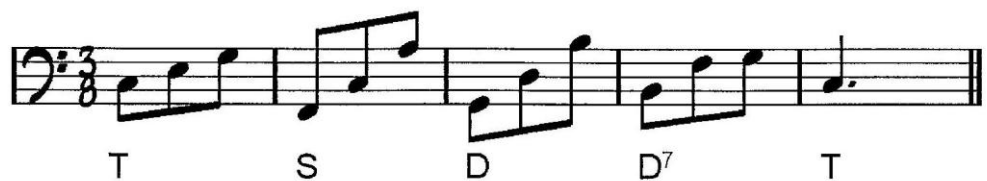
A musical staff in 3/4 time showing the sequence of chords: T, S, D, T. The notes are eighth notes, and the final note is a quarter rest.

f)

A musical staff in 3/4 time showing the sequence of chords: T, S, D, T. The notes are eighth notes, and the final note is a quarter rest.

g)

- 4) **Příznávkový doprovod** vznikne rozložením akordu na dvě části: *na basový tón a příznávku* v různých obměnách v sudém i lichém metru. Příznávky jsou hrány slaběji než basové tóny. Využívá se převážně u písní tanečního charakteru.

Polka – osminové noty hrajeme ve staccatu (Tancovala žížala; př. b, c). Při opakované harmonické funkci obměňujeme basový tón tóniky a dominanty se spodním pátým stupněm, u subdominanty se základním tónem akordu – *střídavý bas* (Ti zlosejnší muzikanti; př. c). *Valčík* – basový tón hrajeme dlouze s přízvukem, příznávky lehce ve staccatu (Okolo Třeboně; př. f, g). *Furiant* – pro tanec ve tříčtvrtovém taktu je příznačné střídání tří dvoudobých a dvou třídobých taktů (Sedlák, sedlák; př. a, f). *Mateník* – příbuzný tanec s furiantem, ve kterém se střídá dvoučtvrtový takt s tříčtvrtovým (Kucmoch; př. a, f). *Mazurka* (Jo ti povídám; př. f). *Sousedská* (A hdepa ste šický; př. f). *Pochod* (Sedemdesiat sukien mala; př. a).

a)

b) Hrajeme ve staccatu.

c) Hrajeme ve staccatu.

d) Synkopický doprovod – přízvuk na lehké době.

Basový tón
můžeme držet
na dvě doby.

e) Základní tóny akordů v basu.

Stylizaci hrajeme
s pedálem.

f)

g) Zdvojené základní tóny akordů v basu.

Stylizaci
hrajeme
s pedálem.

Předehra, mezihra, dohra

Předehra udává: tóninu a tón, tempo, metrum a charakter písně.

Harmonicky končí předehra nejčastěji na T – tónickým kvintakordem nebo základním tónem tóniky, případně na D – dominantním septakordem. Má mít charakter zvolené písně. Melodicky je pro děti snazší, končí-li předehra tónem, od kterého mají začít zpívat, nebo když je zvolený motiv přede hry stejný jako začátek písně. Rozsah přede hry by měl odpovídat členění písně – frázování (dva až čtyři takty).

Jednoduchou přede hru můžeme vytvořit:

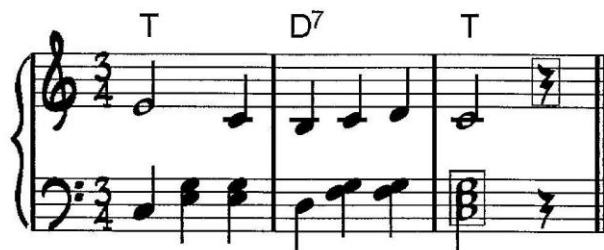
- citací prvních a posledních dvou na sebe navazujících taktů nebo závěrečné fráze,
- rytmickou nebo melodickou změnou motivu v první nebo závěrečné frázi písně,
- z harmonického hlediska spojením alespoň dvou hlavních funkcí:

- D⁷ – T,
- T – D⁷,
- T – D⁷ – T – T,
- T – S – D⁷ – T.

Pro vytvoření mezihry a dohry využijeme závěrečné fráze písně, kterou zopakujeme o oktávu výš. Zakončení je obdobné jako u přede hry. Po závěrečném akordu přidáme u dohry v levé ruce základní tón tóniky o oktávu níž.

c) Příklady přede her:

1)

Třítaktová přede hra – u písní s frázováním po třech taktech.

Levá ruka končí *akordem na tónice*.

2)

Čtyřtaktová přede hra – u písní s frázováním po čtyřech taktech.

Levá ruka končí *základním tónem tóniky* na první dobu.

3)

Základní tón tóniky je na poslední dobu.

4)

Zakončení na *tónice*.

5)

Zakončení na *dominantě D⁷* – plynulý přechod k písni.